

FAKULTA FILOZOFICKÁ
ZÁPADOČESKÉ
UNIVERZITY
V PLZNI

Katedra filozofie

PROTOKOL O HODNOCENÍ PRÁCE

Práce (co se nehodí, škrtněte): bakalářská

Posudek (co se nehodí, škrtněte): vedoucího

Práci hodnotil(a) (u externích hodnotitelů uveďte též adresu a funkci ve firmě): PhDr. Jaromír Murgaš, CSc.

Práci předložil(a): Monika Melzerová

Název práce: Otázka viny a (ne)banalita zla

1. CÍL PRÁCE (uveďte, do jaké míry byl naplněn):

Cílem práce bylo, jak uvádí autorka, “interpretačně uchopit” postoje k vině, resp. prozkoumat a porovnat pojetí viny u K. Jasperse a H. Arendtové. Takový cíl byl zčásti splněn. Jen “zčásti” proto, že i když autorka téma zpracovává, “dokonavé uchopení” tu je obtížné a ani snad není možné a daná práce je spíše jen zčásti připravuje. V každém případě však pokládám předloženou BP za dobrou kvalifikační práci i naplnění obecného cíle BP - zpracovat materiál, prokázat dovednosti, podat smysluplný výsledek.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

První část práce, věnovaná Jaspersovu pojetí jím formulovaných čtyř druhů viny (Otázka viny) a vhodnosti jejich uplatnění na Němce v druhé světové válce, je převážně postavena na samotné Jaspersově práci (s doplňky z dalších zdrojů). Dle mne je ale spíše jen zachycením, resp. transformovanou reprodukcí Jaspersových výkladů - v pro mne ne dostatečném odstupu. Kvalita zpracování je tu ale obsažena v dobré základní reprodukci obsahů i v autorčině “přeuspořádání” látky předlohy (a ovšem i v samotném vyjadřování autorky). Nicméně text autorky je tu na předloze dost “ulpívající” a přitom pro mne spíše ji znejasňující - oproti krásně strukturované předloze. Autorka zde v úsilí o uchopení problému viny, myslím, trochu “uvízla” v mísení Jaspersova výkladu se “skutečnostmi vin” - a předkládá Jaspersovy myšlenky ne jako jeho koncepci, jak je, ale v jakési své samostatné (a, jak jsem uvedl, pro mne znejasňující) formě. Nicméně evidentně s mnohým chytrým pochopením. Zpracování tu ale mělo být ještě opakované a projasněnější. A dále, namísto interpretačních nebo i jen filosoficko-etických pozadí a otázek zde dané zpracování evokuje spíše otázky právní.

Ve zpracování druhé části, dle předlohy H. Arendtové (Eichmann v Jeruzalémě, autorka ale jednoznačně tím “svým způsobem” naopak prokázala schopnost dobře samostatně pracovat s poměrně obtížným materiálem. Z převážně historicko-reportážní práce H. Arendtové dokázala “vytáhnout” podstatné rysy a blížit se tématům a otázkám filosofickým. Opět je podala ve “svém výkladu”, nicméně jako její zpracování “vin” pojímaných H. Arendtovou je její výklad výborný. Autorka tu poukázala složitost a bezprecedentnost Eichmannova případu a také jeho souvislost či vázanost na širší kontexty, ať evropské a židovské, tak i historické a morální. Reflektovala rovněž korespondenci Arendtové a Jasperse, vztahující se k této problematice.

Závěrečné obtížné srovnání ne zcela srovnatelných výkladů Jasperse a Arendtové o “vinách” Němců a speciálně A. Eichmanna autorka dle mne zvládla opět samostatně, a to v jedné z výborných variant z možných.

Na vypracování oceňuji mj. jistou střizlivost a také užití kvalitní a adekvátní literatury všech požadovaných kategorií.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Práce splňuje formální požadavky kladené na kvalifikační práce. Jen z gramatického hlediska v práci zůstaly nakonec četné resty s užíváním čárek ve větách. Jazykový a stylistický projev je v práci na - v určitém smyslu - mimořádné úrovni. Je velmi inteligentní a sofistický. Zároveň se však, dle mého, trochu zaplétá právě do své sofistickosti - či až do "vzdělaneckého řečnění?". Nebudu konkrétní klady chválit, čtenář, který práci otevře, kdekoli uvidí inteligentní text. Uvedu spíše příklad, který zároveň ukazuje i onu "sofistickou" "přejatost" ("přehušťenost a až pak matení miněnými souvislostmi?") - ze str. 53 (v závěrečném "Porovnávání stanovisek ve věci kolektivní viny nacistického Německa"): "Ve snaze akceptovat prodělanou zkušenost se odpovědností stává jakýmsi nepatetickým nástrojem pro opodstatněné distancování se od viny. Ona proklamace neafektovanosti má své odůvodnění, které se nám vyjeví, jakmile si zpředmětníme, že vášněmi doprovázené pocity viny a odpovědnosti hrají častokrát významnou roli při centralizaci moci a vzniku totalitních vlád." -

Mou hypotézou tu je, že autorka se do české stylistiky i "zaplétá" - namísto jen "umění jejího užívání".

A do otázek k obhajobě odtud rovnou dávám otázku, zda a jak může autorka větu formulovat jasněji a přitom odlišit či i "vyhodit" to, co jasnost komplikuje.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

První část práce po jejím autorčinu vypracování mne naplnila rozpaky až skepsí vzhledem k absenci filosofie a dle mého skutečné interpretace v ní. Druhá část mne naopak velmi potěšila, soudím, že z ne zrovna filosofického textu Arendtové autorka vynesla rovinu již zřetelněji filosofickou, resp. rozlišující, uspořádávající, uvažující, zde dokonce i zpřehledňující. Podobně v závěrečných srovnáních.

Jen vzácně se setkávám u studentů s takovou úrovní myšlenkové a stylistické práce - a vysoce ji oceňuji. Na druhou stranu jsem přesvědčen, že by ještě měla být dlouhodobě a precizně "broušena", aby bylo jednak odstraněno, co je přebytečné či snad jen "slovně-pocitově estetické" - a to ve prospěch jasnosti a věcnosti sdělujících tezí a jejich struktur. Z výsledku jsem měl nejprve velkou radost, pak jsem ale už také zneklidněn.

Stále to pro mne není či nejsou "interpretace" předloh (a ani zpracování tématu viny z nich), jak si je představuji já. A stále je pro mne neuspokojivá jasnost textu, zejména v té první části práce (která - za mne řečeno - určitě měla být ještě přepracována, kdyby byl čas). A koneckonců, výsledek také neodpovídá mé optimální představě o filosofii, o tom, co je filosofické pojednání. Ale klady myšlenkové - a v tom smyslu i nějak filosofické - práce v této BP jsou takové, že práci přes velmi vážné výhrady zároveň celkově nemožno nehodnotit "výborně". Zároveň apeluji na autorku: příště zkuste více času a alespoň jasněji! (- když již z nějakého důvodu nemůžete pracovat s mou metodikou, což případně respektuji, neb každý jsme jiný).

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

Co autorka soudí o tom, že dle mého měla respektovat Jaspersovo členění a "prvky" a pracovat s nimi jako základem interpretace, základem pro filosofické pochopení Jaspersova výkladu - ne jen je přetransformovat (propojit jinak a "svojsky") jeho výklad ve svůj "nejasnější"? A v každém případě: vidíte, že jste měla jasně rozlišovat mezi "Jaspersovým" výkladem vin a nějakými (hypotetickými) "skutečnostmi", tedy psát neustále "Jaspers tvrdí..." "Dle Jasperse..." (apod.)? ("Viny" /ani skoro nic jiného/ nejsou "fakta".)

Jaké otázky podle autorky klade bezprecedentnost Eichmannova případu (jak o ní uvádí Arendtová)? Máte i nějaké myšlenky o tom, jak to může souviset s nadcházejícím procesem posuzování válečných zločinů Ruska na Ukrajině? (Zajímají mne zejména "závěry" pro etiku!)

Případně ještě k zamyšlení:

Opravdu soudíte, že Jaspersův výklad/koncept morální viny je "sentimentální" (str. 52), když jste v etice opakovaně probírala význam vztahu "já-ty"? Proč? - Nebo přívlastek opustíte?

V textu mi občas chybí jasný podmět či předmět ve větách (str. 35 - "či"? "..."postupná radikalizace..."? Nechápu mj. Vaši námitku na str. 22 s odkazem 85 - o podivu nad nemožností požadovat "organizovaný odpor nad rámec uzavřených skupin" - ale i mnoho dalších (ne)konkrétních formulací... (a zároveň zde opět nejasný podmět věty - to "Jaspers"?)

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl):

V porovnání s mnoha jinými pracemi je práce jasně "**výborná**". Ale je i co zlepšovat.

Datum: 24.5.2022

Podpis: